

เสียงของการอยู่อาศัยที่หนืดพูน: ภูมิทัศน์เสียงรบกวนในตึกแถว ย่านตลาดน้อย

ปิยเทพ ตันมหาสมุทร¹

บทคัดย่อ

“เสียงรบกวน” เป็นปัญหาที่กระทบต่อสุขภาพทางกายและจิตใจของผู้อยู่อาศัยในเมือง ทั้งนี้ งานศึกษาเรื่องเสียงรบกวนในไทยยังเน้นเชิงเทคนิค แต่ขาดข้อมูลเชิงชาติพันธุ์วรรณนาที่สะท้อนประสบการณ์ของผู้อยู่อาศัย บทความนี้นำเสนอ ภูมิทัศน์เสียงรบกวน (noisescape) ของย่านตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ ผ่านประสบการณ์ของเหมย นักเขียนบทภาพยนตร์วัย 28 ปี ที่อาศัยในย่านนี้แต่กำเนิด ผู้เขียนเก็บข้อมูลผ่านการศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณนาเสียงรบกวนผ่านการไปเยี่ยมเหมยที่บ้านและสัมภาษณ์เพื่อสะท้อนประสบการณ์โสตผัสสะของเธอ และเปรียบเทียบกับของผู้เขียน ในช่วง พ.ศ.2566–2567 ประสบการณ์ด้านเสียงของเหมยถูกพิจารณาผ่านแนวคิดความหนืดพูนเพื่อทำให้การศึกษาภูมิทัศน์เสียงรบกวนถูกทำความเข้าใจผ่านการไหลเวียนของวัตถุสภาวะในพื้นที่ร่างกาย–บ้าน–ย่าน งานศึกษานี้พบว่า เสียงการทำงานของอะไหล่เหล็กและเสียงสุนัขสร้างภูมิทัศน์เสียงรบกวนของย่านที่แทรกผ่านและยึดโยงสเกลต่าง ๆ ทำให้ความเป็นย่านดั้งเดิมไม่ใช่เพียง “มรดกทางวัฒนธรรมเชิงบวก” แต่ส่งผลต่อสุขภาพะ งานศึกษานี้เสนอว่า การพัฒนาย่านดั้งเดิมต้องพิจารณามิติของผัสสะ ไม่ใช่เพียงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมหรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คำสำคัญ: ความหนืดพูน ภูมิทัศน์เสียงรบกวน การอยู่อาศัยในเมือง ชาติพันธุ์นิพนธ์เสียงรบกวน ย่านมรดกทางวัฒนธรรม

¹ นักวิจัยอิสระ <thisispiyathep@gmail.com>

Sounding the Viscous Porosity of Dwelling: A Noisescape of Shophouse Dwelling in Talad Noi

Piyathep Tanmahasmut²

ABSTRACT

Noise pollution has long been a critical issue affecting the well-being of urban dwellers in Bangkok. This article presents a noisescape study of the Talat Noi neighborhood in Bangkok, exploring the experiences of Mei, a 28-year-old screenwriter and lifelong resident. Existing studies in Thailand lack the depth to capture lived experiences, focusing instead on technical analysis. This research fills that gap by using the concept of viscous porosity to understand the noisescape not merely as sound, but as the flow of objects and conditions across scales, from the body and home to the neighborhood. With an ethnography of noise, I conducted home visits and interviews to document how sounds from metal workshops and dogs form permeate and bind these different scales. This study reveals that the neighborhood's identity is not simply a source of "positive cultural heritage"; it also has tangible impacts on local liveability. This research proposes that the development of historic neighborhoods must integrate dimensions of sensory experience and well-being, moving beyond a narrow focus on architectural preservation or creative economics.

Keywords: Viscous Porosity, Noisescape, Urban Dwelling, Noise Ethnography, Heritage Neighborhood

² Independent Researcher <thisispiyathep@gmail.com>

บทนำ

ยามดึกคืนหนึ่งในตึกแถวย่านตลาดน้อย ขณะที่เหมยกำลังพักผ่อนอยู่ในห้องนอน เธอได้ยินเสียงโทรศัพท์มือถือดังขึ้น หน้าจอโทรศัพท์ปรากฏชื่อแฟนเก่าของเธอโทรเข้ามา เธอค่อนข้างแปลกใจเพราะทั้งสองต่างไม่ได้มีบทสนทนากันมาช่วงเวลาหนึ่งแล้ว เหมยรับสายและได้พูดคุยกับเสียงปลายสายที่เธอคุ้นเคย พอทั้งสองคุยกันมาได้ระยะหนึ่ง อีกฝ่ายได้พูดขึ้นมาว่า “หมาเห่าเหมือนเดิมเลยนะ” เหมยนิ่งไปพักหนึ่งพร้อมกับคิดถึงสมัยที่ทั้งสองยังคบหากันอยู่ พวกเขาทั้งคู่คุยโทรศัพท์กันช่วงดึก ระหว่างการพูดคุย มักมีเสียงสุนัขเห่าแทรกขึ้นมา เนื่องจากบ้านของเหมยตั้งอยู่ติดกับถนนพอติดบอดี้บอดี้ แม้ห้องของเธอจะไม่ได้หันเข้าหาถนน แต่มันก็ปรูปรุ่งพอให้เสียงรบกวนจากภายนอก เล็ดลอดเข้ามาเสมอ เหมยเล่าเรื่องนี้ให้ผู้เขียนฟังประกอบบทสนทนาถึงการอยู่อาศัยในย่านหลังเธอเพิ่งกลับมาจากเรียนต่อต่างประเทศ กล่าวถึงเหมย เธอมีอายุ 29 ปี ประกอบอาชีพนักเขียนบทภาพยนตร์ เหมยอาศัยอยู่กับครอบครัวใหญ่ในตึกแถว ย่านตลาดน้อยมาตั้งแต่เกิด บ้านของเหมยเป็นตึกแถวขนาดสองคูหา มีความสูงสี่ชั้น บ้านนี้เริ่มต้นจากธุรกิจค้าขายเหล็กของซิม (ย่าของเหมย วัย 82 ปี) ที่อาศัยอยู่ด้วยกัน ซิมซื้อบ้านหลังนี้มาประมาณ 40 ปีก่อน ปัจจุบันมีผู้อยู่อาศัย 12 คน ส่วนเหมยเป็นลูกสาวของลูกชายของโต ซึ่งปัจจุบันพ่อของเหมยเสียชีวิตไปแล้ว แต่เธอยังคงอาศัยอยู่ในบ้านเพื่อดูแลซิมและเลี้ยงลูกพี่ลูกน้อง

เหมยคุ้นเคยกับย่านของเธอมาโดยตลอด เธอเรียนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้กับบ้านของเธอตั้งแต่อนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษา เธอเห็นความเปลี่ยนแปลงของย่านตลาดน้อย เธอคุ้นเคยกับความเป็นชุมชนใกล้ชิดตลาดตอนเช้าในสมัยเด็ก จนถึงยุคที่ตลาดน้อย เต็มไปด้วยคาเฟ่และมุมถ่ายรูปยอดนิยม จนมีนักท่องเที่ยวเดินผ่านหน้าบ้านของเธอ เสมือนเป็นเรื่องปกติ จุดเปลี่ยนที่ทำให้เธอรู้สึกกับบ้านตัวเองเปลี่ยนไปเกิดขึ้นเมื่อเธอไปเรียนต่อปริญญาโทที่ประเทศเยอรมนีมาเป็นเวลาหนึ่งปี ช่วงที่เธอกลับมาอยู่ที่บ้านประมาณหนึ่งเดือน เธอรู้สึกว่าบ้านและย่านของเธอนั้นไม่เคยเงียบสงบเลย เธอได้ยินเสียงรบกวนตลอดเวลา เริ่มจากตอนตีสี่เป็นช่วงเวลาที่ตลาดสดเปิด รถขนน้ำแข็ง มาถึงตลาด เธอได้ยินเสียงแรงงานขนน้ำแข็งขึ้น-ลงจากรถ พอเข้าหกลมเช้า เธอได้ยินเสียงรถตุ๊กตุ๊ก รถยนต์และจักรยานยนต์รับจ้างผ่านไปมาสอดคล้องกับเวลาเช้าเรียนของโรงเรียนกุหลาบวิทยา เสียงวุ่นวายดังกล่าวดังอยู่ประมาณสองชั่วโมง จนถึงช่วงหลังเคารพธงชาติ หลังจากนั้นเมื่อลูกจ้างของที่บ้านเริ่มเข้ามาทำงาน เสียงของเครื่องมือประกอบกับเสียงตะโกนสั่งงานและพูดคุยของสมาชิกในบ้าน ได้เข้ามาในหูของเธอ จนเธอต้องตื่นพร้อมกับคนในบ้าน “เหมือนกับ reversed culture

shock” เธออธิบายความรู้สึกแปลกแยกที่เกิดขึ้นกับตัวเธอเมื่อต้องมาอาศัยอยู่ในบ้านที่มีเสียงรบกวนตลอดเวลา สภาพแวดล้อมนี้แตกต่างจากสิ่งที่เธอประสบที่เยอรมัน ทั้งที่เหมยน่าจะคุ้นเคยกับเสียงเหล่านี้ดี กลายเป็นว่าการกลับมาอยู่ที่บ้านเกิดตนเองกลับรบกวนเธอจนน่าหงุดหงิด

เรื่องที่ได้เล่ามาข้างต้นมีความน่าสนใจ จากการที่เสียงของย่านที่ดูเหมือนเป็นเสียงรบกวน กลับเป็นเหมือนกับสภาวะปกติของย่านที่สมาชิกในบ้านของเหมยคุ้นชินกับมัน ทั้งที่เสียงรบกวนนี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเหมยในฐานะผู้อาศัยในย่าน เสียงจากงานเหล็ก เสียงสุนัข และกิจกรรมในย่านที่ไม่เคยเจียบสงบ ล้วนสะท้อนว่าการอยู่อาศัยในชุมชนดั้งเดิมมิได้โรแมนติคอย่างที่ถูกนำเสนอ แต่ปัญหาด้านโสตสัมผัสดังกล่าวกลับไม่ค่อยถูกนำมาพิจารณาในฐานะงานศึกษาทางสังคมศาสตร์หรือปัญหาสาธารณะ เพื่อตอบโจทย์ดังกล่าว บทความนี้จึงมุ่งวิเคราะห์เสียงรบกวนที่ปรากฏในชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัยในย่านตลาดน้อย โดยเฉพาะประสบการณ์ส่วนตัวของเหมย ผู้เขียนใช้ข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณา ด้านเสียงรบกวนจากการเยี่ยมบ้านเหมย 5 ครั้ง ใน พ.ศ.2566–2567 และใช้กรอบแนวคิด “ความหนืดพรุน” (viscous porosity) เพื่อทำความเข้าใจการไหลเวียนของเสียงที่ทะลุผ่านสเกลของร่างกาย บ้านและย่าน การพิจารณาผ่านกรอบความหนืดพรุนชี้ให้เห็นว่าเสียงรบกวนไม่ใช่เพียงความรำคาญส่วนบุคคล แต่เป็นปัญหาสาธารณะที่พัวพันกับความเป็นย่านมรดกวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม-เศรษฐกิจและสถาปัตยกรรมของย่านตลาดน้อย

ตลาดน้อย: ย่านที่ไม่เคยเจียบสงบ

ผู้เขียนค้นคว้าข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ของย่านด้านที่อยู่อาศัยผ่านเอกสารและยึดข้อมูลจากเหมยและซิ้ม เพื่อให้ข้อมูลเชื่อมโยงจากอดีตถึงปัจจุบันด้านการงานภาคสนาม ผู้เขียนยังให้เหมยพาเดินรอบย่าน ผ่านไปตามสถานที่ที่สำคัญต่อเธอ พร้อมกับเล่าเรื่องของตลาดน้อยจากความทรงจำของเธอกว่า 20 ปี เริ่มจากครอบครัวของเหมยเป็นชาวไทย-จีน ที่เข้ามาอาศัยในตลาดน้อยเพื่อประกอบกิจการอะไหล่เก่าสำหรับรถยนต์หรือเครื่องจักรเหล็ก กิจการดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “เซียงกง” คำนี้เป็นคำพูดติดปากของกลุ่มคนที่มาซื้ออะไหล่รถยนต์เก่าบริเวณศาลเจ้าเซียงกง บริเวณวงเวียนโอเดียน ก่อนจะกลายเป็นคำเรียกแทนร้านซื้ออะไหล่เก่า (Editorial staff of Silpawattananatham, 2024) ตลาดน้อยมีประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับชาวจีนโพ้นทะเลมาอย่างยาวนาน เริ่มจากชาวจีน

เดินทางมาทางน้ำจึงทำให้ตั้งรกรากอยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา สืบเนื่องจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างราชวงศ์จักรีและชาวจีน รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างโครงสร้างพื้นฐานในละแวกใกล้เคียง ด้วยการตัดถนนและคลองทำให้เกิดชุมชนชาวจีนอย่างตลาดน้อยและเยาวราชขึ้นมา (Tantives & Edelman, 2023)

เหมยแนะนำสถานที่หลักที่สัมพันธ์กับตัวเธอและสะท้อนความพหุวัฒนธรรมของตลาดน้อย ได้แก่ ศาลเจ้าโจวซือกงที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนจีนฮกเกี้ยนตั้งแต่ พ.ศ.2347 (Changboonchoo, 2019) เหมยและครอบครัวมักมาที่ศาลเจ้าในช่วงเทศกาลจีนเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ นอกจากศาลเจ้าแล้ว ตลาดน้อยยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนกุหลาบวิทยา โบสถ์กาลหว่าร์ริมแม่น้ำ และตรอกที่ใช้เดินไปมาหาสู่ระหว่างพื้นที่ย่าน

เมื่อเดินออกมายังซอยวานิช 2 ผู้เขียนและเหมยต้องคอยหลบรถจักรยานยนต์ที่ขับสวนไปมาหลายคันอย่างต่อเนื่อง มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติยืนถ่ายรูปกับสตรีทอาร์ตและเศษอะไหล่เหล็กที่กองไว้บริเวณข้างหรือหน้าบ้าน อีกทั้งหากมองเข้าไปตามตึกแถวข้างทางก็จะพบแรงงานของโรงเหล็กเหล่านี้ทำงานขัดหรือเจียรเหล็กจนเกิดเสียงที่ดังจนผู้เขียนและเหมยพูดคุยกันแทบไม่ได้ยิน โรงงานขนาดเล็กเหล่านี้สัมพันธ์กับความเป็นย่าน “เซียงกง” ผู้ประกอบการและเจ้าของรถยนต์มักซื้อสินค้าจากเซียงกงซึ่งมีราคาถูกกว่า ตลาดน้อยกลายเป็นแหล่งรวมร้านค้าอะไหล่เหล็กจากการขยายตัวของธุรกิจนี้จากถนนทรงวาด ลักษณะเฉพาะของเซียงกงคือการใช้พื้นที่ตึกแถวทำงาน แม้ว่าบางโรงงานได้ย้ายไปยังชานเมืองเพื่อเพิ่มพื้นที่การผลิตก็ตาม ดังนั้นตลาดน้อยจึงเป็นย่านที่มีทั้งเด็กวิ่งเล่น รถจักรยานยนต์สัญจรและเสียงดังจากงานอะไหล่เหล็กเป็นฉากหลัง (Tiamchaiboontawe & Thongsukplang Hansasooksin, 2012)

นอกจากการเป็นแหล่งวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลแล้ว ตลาดน้อยยังมีกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในตรอกแฟลตสำนักทรัพย์สิน หรือ “ตรอกผีดิบ” ซึ่งเป็นชื่อที่คนในย่านเช่น ชัม เรียกในสมัยก่อน เพราะผู้อาศัยในซอยนี้ใช้ยาเสพติดจนหน้าตาดูเหมือนผีดิบที่พอมสิด ทั้งนี้ ชื่อดังกล่าวไม่ได้ใช้เรียกในปัจจุบันอีกต่อไป จากยุคของการเป็นย่านเฟื่องฟูด้านเซียงกง ปัจจุบันตลาดน้อยเป็นที่รู้จักผ่านร้านกาแฟหรือคาเฟ่ สถานที่ตั้งของคาเฟ่เหล่านี้เกิดขึ้นมาจากการปรับเปลี่ยนตึกแถวเดิมให้เป็นพื้นที่เชิงพาณิชย์ ทั้งจากคนในย่านเองไปจนถึงเจ้าของกิจการรุ่นใหม่ที่ไม่ใช่ชาวตลาดน้อย คุณสมบัติความเป็นย่านเก่าที่ตรงข้ามกับความเป็นเมืองสมัยใหม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจนสื่อต่างชาติเช่น National Geographic และ New York Times เผยแพร่บทความแนะนำการท่องเที่ยวย่านตลาดน้อย (Schalkx, 2022a, 2022b)

ตลาดน้อยเองยังมีบทบาทกับการพัฒนาเมืองกรุงเทพฯ ผ่านการเป็นย่านสร้างสรรค์ (Strategy and Evaluation Department, Bangkok Metropolitan Administration, 2023) โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ และกรุงเทพมหานครที่จัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม โครงการนี้ยังเกิดการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ทำให้คนรุ่นใหม่ได้ช่วยพัฒนาย่านตลาดน้อย (Wittaya SPS., 2023) ในระดับใหญ่กว่านั้น ตลาดน้อยยังเป็นพื้นที่จัดเทศกาล Bangkok Design Week สำหรับจัดแสดงผลงานออกแบบสร้างสรรค์โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) เป็นต้น

ทั้งนี้ แม้กระแสของการท่องเที่ยวคาเฟ่และการอนุรักษ์ย่านเก่าแบบสร้างสรรค์ดูเหมือนจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองในปัจจุบัน (Iamsongkram, 2019) แต่แนวทางนี้ยังถูกมองในอีกมุมว่าเป็นกระบวนการกลายเป็นย่านผู้ดี (gentrification) ซึ่งหมายถึงการที่ย่านได้รับการลงทุนเพื่อพัฒนาสำหรับชนชั้นกลาง หรือผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ร่ำรวย จนทำให้ผู้อยู่อาศัยในย่านเดิมซึ่งมักเป็นคนชายขอบหรือผู้มีรายได้น้อยต้องย้ายออกไป ข้อสังเกตสำคัญของ Tulier et al. (2019) คือกระบวนการทำให้ย่านเป็น “ผู้ดี” สัมพันธ์กับมิติทางการเมืองและอำนาจตามคำว่า “ผู้ดี” (gentry จากคำว่า gentrification) โดยมักพุ่งเป้าไปที่ย่านของกลุ่มคนเปราะบาง รายได้น้อยหรือเป็นกลุ่มชายขอบ ผ่านการขับไล่ผู้อยู่อาศัยเดิมที่ไม่ใช่ “ผู้ดี” ออกไป และนำพาชนชั้นที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงกว่าเข้ามาแทน กรณีในกรุงเทพฯ Visetpricha (2021, 2024) และ Prakitnonthakan (2022) ชี้ว่าแนวทางการพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทำให้เป็นย่านผู้ดีผ่านการนำพาชนชั้นกลางเข้าไปทดแทนที่ผู้อยู่อาศัยเดิมจนพวกเขาไม่สามารถอาศัยอยู่ในถิ่นฐานเดิมได้ ทั้งการไล่ที่โดยตรง หรือเบียดขับผ่านการทำให้ค่าครองชีพในย่านสูงขึ้น

กรณีตลาดน้อยนับเป็นย่านที่ใกล้เคียงกับการวิเคราะห์ของ Tulier et al. (2019) กับ Prakitnonthakan (2022) ในแง่การเป็นย่านที่เชื้อชาติและวัฒนธรรมฝังอยู่ในความเป็นย่านในระดับลึก กิจกรรมเชิงกายภาพจุดเริ่มต้นของตลาดน้อยจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้เป็นที่ยอมรับเท่าเดิมทำให้การแปลงพื้นที่ย่านด้วยแนวคิดสร้างสรรค์ ดูเสมือนเป็นการเข้ามาฟื้นฟูย่านอย่างแนบเนียน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นกลับเป็นการเปิดช่องทางให้ธุรกิจร้านค้าแฟและร้านอาหารที่ราคาสูงเข้ามาแทนที่ตึกแถวเดิมเสียมากกว่า

แม้การกลายเป็นย่านสร้างสรรค์ได้สร้างปัญหากับผู้อยู่อาศัยในย่าน และสถาปัตยกรรมเดิมจนพวกเขาอาจสูญเสียสิทธิในการมีส่วนร่วมกับย่าน แต่การได้เข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศในบ้านของเหมย และรับฟังปัญหาทางสัณฐานของเธอก็ช่วยเห็นถึงปัญหาที่ซ่อนอยู่ในความเป็นย่านแบบดั้งเดิม ตลาดน้อยเปี่ยมไปด้วยสภาพแวดล้อมที่รบกวนสุขภาพของผู้อยู่อาศัย ดังนั้นบทความนี้จึงต้องการชี้ให้เห็นถึงเสียงรบกวนจากความเป็นย่านดั้งเดิมในฐานะปัญหาที่ควรได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการและสาธารณะ เนื่องจากเสียงรบกวนที่เหมยได้ยินนั้นมักเกิดขึ้นเมื่อเธอใช้ชีวิตในบ้าน ผู้เขียนจึงค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการอยู่อาศัยในย่านตลาดน้อย Chimpalee and Haocharoen (2022) ได้เก็บข้อมูลเชิงสถาปัตยกรรมของย่านตลาดน้อย งานศึกษาของพวกเขาอธิบายว่าการจัดตั้งถิ่นฐานของย่านตลาดน้อยมีลักษณะเป็นการตั้งถิ่นฐานแบบเส้นตรง (linear settlement) ที่ตั้งของตึกแถวมีลักษณะเรียงไปกับเส้นถนน ด้านวัสดุของตึกแถวในตลาดน้อยแบ่งออกเป็นกลุ่มอาคารไม้และอาคารคอนกรีต ส่วนความสูงของอาคารอยู่ที่ 1-2 ชั้น ขณะที่อาคารคอนกรีตเป็นที่พบได้มากกว่าในย่าน ซึ่งรองรับกับกิจกรรมและวิถีชีวิตในปัจจุบัน (Chimpalee & Haocharoen, 2022) บ้านของเหมยเป็นตึกแถวคอนกรีตสูง 5 ชั้น 2 คูหา ซึ่มีชื่อบ้านหลังนี้มานานกว่า 40 ปี บ้านหลังนี้มีสมาชิกในบ้าน ได้แก่ ชิม เหมย โกว (น้ำ) ของเหมยสองคน เจ็ก (อา) หนึ่งคน และครอบครัวของเจ็ก ซึ่งประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ยายและลูกสาวสามคน สุดท้ายคือผู้ดูแลของชิม รวมเป็น 12 คน เดิมทีครอบครัวของชิมมีตึกแถวเพียงหลังเดียว จนกระทั่งชิมซื้อตึกแถวที่อยู่ติดกันและต่อเติมไปจนถึงชั้น 5 ให้เพียงพอสำหรับครอบครัวของเจ็กทั้ง 6 คน ที่อาศัยในบ้านอีกฝั่งหนึ่ง

เหมยอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดิมและย่านเดิมมาตลอด 28 ปีที่ผ่านมา ดูเหมือนว่าเธอชินชาและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ย่านที่สัมพันธ์กับธุรกิจเชิงกง แต่เมื่อเธอได้เปลี่ยนสภาพแวดล้อมไปอยู่ต่างแดนมาหนึ่งปี ความรู้สึกต่อบ้านและย่านของเธอกลับเปลี่ยนไป กลายเป็นว่าสิ่งที่รบกวนการใช้ชีวิตในบ้านของเธอคือ “เสียง”

ภูมิทัศน์เสียงรบกวนและความหนีตพุนของการอยู่อาศัย

เสียงรบกวน (noise) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่รบกวนการอยู่อาศัยในย่านของเหมย เสียงรบกวนเป็นสิ่งที่ดูเหมือนไม่ใช่ปัญหาหนักหนาเท่าไรสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมแบบนี้จนเคยชิน แต่งานวิจัยที่ผ่านมาได้ชี้ว่า เสียงรบกวนส่งผลเสียเชิงสุขภาพกายและจิต ดังนั้น เสียงรบกวนของย่านจึงไม่ใช่ปัญหาส่วนตัว

ของเหมยแต่เป็นประเด็นสาธารณะที่ควรได้รับความสำคัญ เนื้อหาส่วนนี้เป็น การทบทวนงานศึกษาว่าด้วยเสียงรบกวน ขณะที่เสียงรบกวนที่เหมยเผชิญ กลับสัมพันธ์กับความเป็นย่านตลาดน้อยอีกด้วย ผู้เขียนได้นำแนวคิดความหนืดพูน เพื่อชี้ให้เห็นถึงตัวแสดงที่ไหลเวียนอยู่ในภูมิทัศน์เสียงของย่าน

เสียงรบกวน

การศึกษาเสียงรบกวนของเมืองได้สอดคล้องกับแนวทางศึกษาของ ภูมิทัศน์เสียง (soundscape) ที่มุ่งทำความเข้าใจกับภูมิทัศน์ (landscape) ของพื้นที่ ผ่านการเข้าใจเสียง มีงานศึกษาหลากหลายสาขาที่พยายามทำความเข้าใจภูมิทัศน์ เสียงโดยเริ่มต้นจากการใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อหาว่าเสียงรบกวนที่ถูกระบุมากที่สุด คือเสียงอะไร Liu and Kang (2016) เก็บข้อมูลผู้อาศัยในเมืองเซฟฟิลด์ ประเทศอังกฤษ พบว่าเสียงที่ผู้อาศัยในย่านชื่นชอบมากที่สุดคือเสียงธรรมชาติ ขณะที่เสียงที่ถูกระบุว่า น่ารำคาญมากที่สุดคือเสียงการจราจรและเสียงน้ำไหล กล่าวคือ ภูมิทัศน์ของเมือง เป็นสถานที่รวมเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน แต่สิ่งเหล่านั้นกลับกลายเป็นมลพิษ ต่อภูมิทัศน์เสียงของเมืองเช่นเดียวกัน

ขณะที่ งานศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษา (Science and Technology Studies: STS) สนใจไปที่การผลิตและการบริโภคที่เกี่ยวข้องกับเสียง เสียงรบกวนหรือความเงียบ ซึ่งเสียงและความเงียบเหล่านี้ต่างเป็นปรากฏการณ์ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี Amir, Sadoway, & Dommaraju (2023) ทำวิจัย เพื่อสำรวจกระบวนการกลายเป็นปัญหาของเสียงรบกวนที่สัมพันธ์ว่าเป็นปัญหา เชิงเทคโนโลยี-สิ่งแวดล้อม จากการณิพื้นที่เมืองในประเทศสิงคโปร์ วิธีการศึกษาภูมิทัศน์ เสียงของงานศึกษานี้เป็นการจำแนกเสียงในย่านว่ามีเสียงอะไร มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับ เสียงนี้และใครคือผู้ได้รับผลกระทบ ในด้านหนึ่งงานศึกษาเรื่องเสียงส่วนใหญ่มักมุ่ง สนใจเสียงเชิงเทคนิค เช่น การวัดค่าระดับเสียงเป็นเดซิเบล แต่งานวิจัยนี้เสนอว่า สิ่งแวดล้อมของเมืองถูกกำกับโดยระเบียบทางสังคม เพื่อจำแนกเสียงแบบใด ช่วยชะลอใจคนในเมืองและเสียงแบบใดเป็นเสียงรบกวนการอยู่อาศัย ดังนั้น เสียงรบกวนจึงประกอบขึ้นจากความสามารถในการทนทานของผู้คนกับความเป็นสังคม (sociality) หรือกรณีศึกษานี้พยายามชี้ว่าเทคโนโลยี-สังคม ไม่ใช่ตัวตรงข้ามที่ควรแยก ออกจากกันแต่ทั้งสองต่างสัมพันธ์กัน

ทั้งนี้ คู่มือขององค์การอนามัยโลกระบุว่าเสียงที่เบากว่า 30 เดซิเบลเหมาะสม สำหรับการนอนหลับอย่างมีคุณภาพ (WHO, 2010) แต่กรณีกรุงเทพฯ มาตรฐานเสียง

รบกวนขององค์การอนามัยโลกเป็นเพียงตัวเลขที่เราไม่อาจเอื้อมถึง เนื่องจากกรุงเทพฯ เป็นทั้งเมืองที่การจราจรหนาแน่น ประชากรอยู่อาศัยและทำงานเป็นจำนวนมาก ใน พ.ศ.2567 กรมควบคุมมลพิษรายงานว่าปัญหาเสียงดังหรือเสียงรบกวนคิดเป็นอันดับสามรองลงมาจากกลิ่นเหม็นและฝุ่นละออง ปัญหาเสียงถูกร้องเรียนจำนวนทั้งสิ้น 253 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15 ของเรื่องที่ถูกร้องเรียนเข้ามาจากทั่วประเทศ (Pollution Control Department, 2024)

เมื่อเสียงรบกวนเป็นปัญหาต่อการใช้ชีวิตในเมือง การศึกษาภูมิทัศน์เสียงของเมืองจึงต้องชี้ทางไปสู่การออกแบบผังสะทางเสียงที่ดีต่อสุขภาพของผู้อาศัยในเมือง เรื่องนี้ได้รับความสนใจเป็นพิเศษในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทำให้ผู้คนต้องใช้เวลาอยู่ในบ้านนานขึ้น เสียงในชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งเสียงคุยกันหรือเสียงโทรทัศน์ในที่อยู่อาศัยก็กลายเป็นเสียงที่น่ารำคาญได้ Lee and Jeong (2021); Roe and McCay (2021) เสนอการออกแบบเมืองที่เอื้อวยาผู้คนผ่านการใส่ใจสุขภาพจิตและสุขภาพ หนึ่งในแนวคิดที่เขาเสนอคือการออกแบบภูมิทัศน์ผัสสะของเมือง (urban sensescape) คือเมืองที่ต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อวยาผู้คนได้ กรณีภูมิทัศน์เสียง Roe and McCay เสนอว่าเมืองต้องมีภูมิทัศน์เสียงเชิงเอื้อวยาโดยเริ่มจากการลดเสียงรบกวนที่เกิดขึ้นในเมืองโดยเฉพาะเสียงจราจรและเสียงดังขับพลันที่ทำให้คนตื่นตกใจ เสียงเหล่านี้รบกวนการนอนหลับรวมถึงการใจจดใจจ่อกับการเรียนหรือทำงาน อย่างไรก็ตาม การจัดการเสียงเหล่านี้ก็ทำได้ยากเนื่องจากผังเมืองใหญ่ในปัจจุบันผ่านการจัดพื้นที่แบบผสม (mixed zoning) คือพื้นที่พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยปะปนอยู่ด้วยกัน เช่นเดียวกับตลาดน้อยที่มีตลาดและโรงงานขนาดเล็กแทรกตัวอยู่กับพื้นที่อยู่อาศัย ดังนั้น Roe and McCay จึงเสนอว่าการจัดการกับเสียงรบกวนภายใต้ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างทางกายภาพอาจทำได้โดยการจัดการกับวัสดุ (material) การเพิ่มกำแพงและฉากเพื่อกันเสียง หรือเสียงน้ำและพืชพรรณที่เป็นเสียงธรรมชาติมากลบเสียงจราจร

งานศึกษาเรื่องภูมิทัศน์เสียงจำนวนหนึ่งต้องการหาเสียงที่ผู้คนอยากได้ยินในพื้นที่เมือง Guastavino (2006) ใช้แบบสอบถามเพื่อหาคำตอบดังกล่าวกับผู้อยู่อาศัยในเมืองใหญ่ของประเทศฝรั่งเศส เสียงที่ถูกผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินว่าเป็นเสียงในแง่บวกมักเป็นเสียงธรรมชาติ ได้แก่ ลม น้ำ ฝนและสวนสาธารณะ ขณะที่เสียงที่ได้รับการตอบสนองในแง่ลบมักเป็นเสียงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของมนุษย์ เช่น เสียงคนคุยกัน เสียงคนเดิน เสียงจากตลาด เป็นต้น

ในงานศึกษาความเป็นเมืองเชิงผัสสาत्म (affective urbanism) Paiva (2024) ได้อธิบายว่าเสียงรบกวนเป็นปัญหาสาธารณะ โดยที่ประเด็นเรื่องเสียงรบกวนมักเกิดขึ้นกับเมืองท่องเที่ยวซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งเสริมกิจกรรมช่วงกลางคืน การจัดงานรื่นเริงและเทศกาล ความเป็นเมืองทำให้เกิดบรรยากาศที่เมืองทำงานอยู่ตลอด 24 ชั่วโมง ผลกระทบของบรรยากาศเมืองลักษณะนี้ส่งผลข้ามสเกลมาถึงบรรยากาศของบ้าน (home atmosphere) ทำให้เสียงรบกวนของความเป็นเมืองเชื่อมติดอยู่กับผู้อยู่อาศัย ผลกระทบต่อมาจึงตกถึงสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของพวกเขา กล่าวคือ ความเป็นเมืองไม่ได้แยกขาดออกจากพื้นที่บ้าน แต่ถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันผ่านเสียงของเมือง ในที่นี้คือเสียงรบกวนซึ่งเป็นสิ่งที่จะสำรวจในงานศึกษานี้ จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้เขียนพบว่าประสบการณ์เสียงรบกวนมักถูกถ่ายทอดออกมาผ่านข้อมูลเชิงปริมาณ ผ่านหน่วยวัดความดังของเสียงในด้านหนึ่ง เดซิเบลอาจจะระบุได้ว่าเสียงรบกวนดังระดับใด งานวิจัยส่วนมากอธิบายว่าเสียงที่ถูกผู้คนนิยามว่าน่ารำคาญได้แก่เสียงอะไร มีต้นตอจากอะไรโดยคร่าว ๆ ไปจนถึงงานศึกษาเชิงเทคนิค สิ่งที่ขาดไปในงานศึกษาภูมิทัศน์เสียงรบกวนคือการศึกษาเชิงสังคมและความเป็นสังคมของเสียงรบกวน หากการพัฒนาเมืองกำลังดำเนินไปในทิศทางที่ใส่ใจกับผัสสะของเมือง ประสบการณ์ของผู้คนควรได้รับความสำคัญ เพราะชีวิตประจำวันของการอยู่ร่วมกับเสียงรบกวนสามารถถ่ายทอดออกมาถึงสภาพแวดล้อมที่พวกเขาเผชิญ งานศึกษานี้จึงต้องการเสนอต่อจากงานศึกษาด้านภูมิทัศน์เสียงรบกวนของเมืองด้วยข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณนาผ่านประสบการณ์เสียงของเหมย

ความเหน็ดพรั่น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการดำรงอยู่และการทำงานของเสียงรบกวน ผู้เขียนจึงหยิบยกแนวคิดความเหน็ดพรั่นเพื่อช่วยในการสนับสนุนข้อเสนอมว่าปัญหาเสียงรบกวนที่เหมยเผชิญไม่ใช่เพียงเรื่องส่วนตัวของเธอ แต่สัมพันธ์กับการไหลเวียนของตัวแสดงอันหลากหลายที่พ้นไปจากการยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ผู้เขียนนำแนวทางการใช้แนวคิดความเหน็ดพรั่นมาจากสามงานศึกษาหลักที่อธิบายสองประเด็นข้างต้น ดังนี้

เดิมทีแนวคิดความเหน็ดพรั่นเป็นการอธิบายเชิงปรัชญาเพื่ออธิบายภววิทยาที่เกิดขึ้นกับสรรพสิ่ง ความเหน็ดพรั่นถูกอธิบายไว้โดย Nancy Tuana เธอศึกษาปรากฏการณ์พายุเฮอริเคนแคทรีนาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อ พ.ศ.2548 เธอพูดถึงปัญหาของสังคมอเมริกันที่มีวิธีคิดแบบขั้วตรงข้าม (binary opposition)

จนทำให้ไม่สามารถรู้จักพายุได้เพียงพอ พายุเฮอริเคนถูกเข้าใจว่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แต่ในอีกด้านพายุยังเป็นผลจากโครงสร้างทางสังคม-เศรษฐกิจของมนุษย์ที่ต้องชูดริตรธรรมชาติอย่างสิ้นเกิน ดังนั้น แควรีนาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ทำให้ทั้งสองสภาวะนี้หนีติดกันเสมือนมีกาวเชื่อม และขณะเดียวกันก็พร้อมร่วไหลออกจากกันด้วยความพรุน สภาวะความหนีตพรุนนี้ทำให้ปฏิสัมพันธ์นำไปสู่การกลายเป็นสิ่งใหม่ได้ เหมือนกับพายุแควรีนาที่สามารถเปิดเผยถึงปัญหาของการแยกความรู้ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม กล่าวคือ ความหนีตพรุนคือสภาวะกึ่งกลางในปฏิสัมพันธ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานะที่มีมากกว่าหนึ่ง (multiple) ความหนีตยึดติดการปฏิสัมพันธ์ ส่วนความปรุพรุนคือการปฏิสัมพันธ์ที่ร่วไหลจนมองเห็นความแตกต่าง เสมือนธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ทั้งแยกและยึดติดกัน (Tuana, 2008)

ความหนีตพรุนเชิงภววิทยาของ Tuana ทำให้ผู้เขียนเห็นว่าความเป็นธรรมชาติและสิ่งสร้าง (man-made) นั้นไม่ได้อยู่ตรงข้ามกันแบบที่สังคมเข้าใจ อย่างไรก็ตามแนวคิดเชิงปรัชญาของความปรุพรุน (porousness) ยังได้ถูกนำมาใช้เป็นอุปมา (metaphor) ของแนวคิดการพัฒนาเมืองที่ปรุพรุน (porous city) Wolfrum (2018) ได้อธิบายว่าแนวคิดความปรุพรุนช่วยสลายมุมมองแบบชั่วคราวของการออกแบบเมืองสมัยใหม่ กล่าวคือ เมืองสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกพยายามแบ่งแยกและสร้างพรมแดนที่ชัดเจนขึ้น แต่การออกแบบเมืองที่ปรุพรุนคือการผสมผสานและทำให้พื้นที่เมืองทะลุหากันได้ผ่านการสร้างความปรุพรุน งานชิ้นนี้ได้ยกตัวอย่างคุณลักษณะของเมืองที่ปรุพรุนเป็นคำศัพท์ เช่น การแทรกซึม (interpenetration) การผสาน (integration) ความพร่าเลือน (blurring) และการอยู่ร่วมกัน (coexistence) เป็นต้น

คุณลักษณะของความปรุพรุนที่ Wolfrum ยกมาได้ช่วยให้เห็นถึงความหลากหลายที่เกิดขึ้นจากแนวคิดนี้ บทความนี้ใช้คุณลักษณะความปรุพรุนข้างต้นพิจารณาความเป็นเมือง-ย่านที่มีรอยร่วในการแทรกซึมให้เสียงรบกวนเข้าไปอยู่ร่วมกันกับชีวิตประจำวันของเหมยใต้

งานศึกษาถัดมาที่นำเอาแนวคิดความหนีตพรุนมาใช้อธิบายคู่กับวิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณนาสถาปัตยกรรม Petersen (2021b) ใช้แนวคิดดังกล่าวมาอธิบายสภาวะความหนีตและพรุนที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และที่อยู่อาศัย งานชิ้นนี้เล่าถึงผู้อยู่อาศัยหญิงในแฟลตแห่งหนึ่งในเมืองโคเปนเฮเกน แฟลตดังกล่าวประกอบไปด้วยเธอ สาม

และลูก ผู้อยู่อาศัยที่ว่าต้องการย้ายออกจากแฟลตดังกล่าวเพราะไม่สามารถทนทานต่อเสียงรบกวนจากเพื่อนบ้านได้ ขณะที่เสียงภายนอกอื่นกลับไม่ได้รับกรรณเธอเท่ากับเสียงของเพื่อนบ้าน Petersen แบ่งการอธิบายปรากฏการณ์นี้ออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก Petersen อธิบายว่าผู้ให้ข้อมูลของเธอมีกาละตัวตนที่ปรุพรุน (porous self) คือยินยอมให้เสียงจากภายนอกเข้ามากระทำต่อตนเอง ความปรุพรุนนั้นเหมือนกับฟองน้ำที่ดูดซับสิ่งที่มันปฏิสัมพันธ์ด้วย กรณีนี้ความปรุพรุนเกิดขึ้นกับมนุษย์ ส่วนที่สอง Petersen ยังวิเคราะห์เชิงมานุษยวิทยาสถาปัตยกรรมเพื่ออธิบาย “กำแพง” บ้านควรทำหน้าที่ป้องกันผู้อาศัยจากการเชื่อมต่อกับโลกภายนอก การที่ผู้อาศัยได้ยินเสียงจากภายนอก สาเหตุหนึ่งมาจากวัสดุของกำแพงที่ยอมให้เสียงผ่านเข้ามาได้ง่าย นั่นหมายถึง นอกจากตัวตนของผู้อาศัย วัสดุสถานะของกำแพงบ้านยังปรุพรุนจนเสียงสนทนาของเพื่อนบ้านเล็ดลอดเข้ามาได้ ขณะเดียวกัน เสียงของเพื่อนบ้านยังมีสถานะเหน็ดหรือยึดติดอยู่กับผู้อาศัยจนแน่น เพราะเสียงเพื่อนบ้านกลายเป็นเสียงที่น่ารำคาญที่สุด แม้ไม่อยากจะยิน ไม่ได้พยายามตั้งใจฟัง แต่เธอก็ยังได้ยินอยู่เสมอ Petersen เสนอว่าทั้งผนังห้องและผู้อาศัยต่างมีความพรุน ทั้งสองสิ่งทำงานประสานร่วมกัน หากขาดความเหน็ดพรุนของสิ่งใดไป ปรากฏการณ์นี้อาจไม่เกิดกับผู้อยู่อาศัย

ทั้งงานของ Tuana และ Petersen ซึ่งให้เห็นถึงวิธีอธิบายปรากฏการณ์ด้วยแนวคิดความเหน็ดพรุนที่เอามาใช้อธิบายภววิทยาหรือวัสดุสถานะของสรรพสิ่ง หากพิจารณาเทียบกับกรณีเสียงรบกวนที่จะถูกอธิบายในลำดับถัดไป ความเหน็ดคือสถานะเหนียวติดกัน ซึ่งนอกจากในระดับภววิทยาที่ได้กล่าวถึงไปข้างต้น เสียงยังสามารถถูกพิจารณาว่ามีสถานะความเหน็ดติดอยู่กับย่านจากการปฏิสัมพันธ์กับ “บางสิ่ง” ในขณะที่ตลาดน้อยความปรุพรุนเป็นสถานะที่สามารถเข้าใจได้อย่างคล้ายกัน คือ การที่เสียงสามารถทะลุผ่าน (permeate) พื้นที่ย่านเข้าสู่บ้าน หรือเสียงภายในพื้นที่บ้านผ่านเข้าไปถึงตัวผู้อยู่อาศัยได้เช่นกัน ในส่วนถัดไป ผู้เขียนจะเริ่มต้นเข้าสู่การอธิบายเชิงชาติพันธุ์วรรณนาเสียงรบกวน ประสพการณ์ของเหมยจะช่วยให้เห็นถึงการโต้ตอบต่อตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับเสียงรบกวน การสะท้อนย้อนคิด (reflexive) เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำทำความเข้าใจประสพการณ์ทางเสียงของเหมยที่เกิดจากการประกอบร่วมกับภูมิทัศน์ของย่านและตัวแสดงที่หลากหลาย การอธิบายภูมิทัศน์เสียงของตลาดน้อยโดยเริ่มจากสเกลของตัวเหมยในชีวิตประจำวันและการอยู่อาศัยในบ้านของเธอ

ตัวตน-บ้านและสภาวะเวลาของเสียงรบกวน

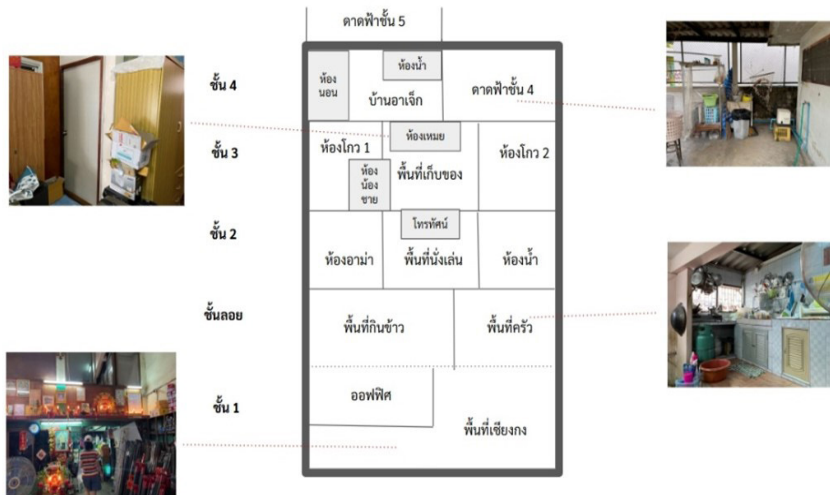
“บ้านถูกคาดหวังให้มีความเงียบสงบและบรรจุตัวตนของผู้อาศัยไว้ในเส้นแบ่งที่ชัดเจน หากเส้นแบ่งของบ้านถูกบดบังหรือดูเหมือนจะลบล้างไปด้วยความคลุมเครือของเสียงรบกวน สิ่งนั้นจะกลายเป็นภัยคุกคามที่อาจบดบังหรือทำให้เส้นแบ่งของบ้านและตัวตนพร่าเลือนไปด้วย”

(Petersen, 2021a, p. 140)

ย้อนกลับมาที่เสียงแรกซึ่งอดีตคนรักของเหมยได้พูดถึงทางโทรศัพท์ “เสียงหมาเห่า” ที่ถูกระบุว่ามาจากปลายสายที่นั่งอยู่ในห้องนอนส่วนตัว กลับกลายเป็นว่าบ้านของเธอไม่สามารถป้องกันเสียงรบกวนการคุยโทรศัพท์ของเธอ เหมยกล่าวว่าเสียงสุนัขคือเสียงรบกวนที่เธอเกลียดที่สุด เพราะสุนัขสามารถเห่าได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใด เธอไม่สามารถคาดเดาได้ ขณะที่เสียงกิจกรรมตลาดเกิดขึ้นในช่วงเช้าตรู่จนถึงสาย งานขัดหรือเจียรระโห่เหล็กล้วนเกิดขึ้นในช่วงกลางวัน ดังนั้น ช่วงเวลากลางคืนจึงเป็นเวลาที่เงียบที่สุด มีเพียงเสียงสุนัขเห่าที่เธอไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่า พวกมันจะเห่าหรือหอนเมื่อใดบ้าง

ทั้งนี้ ก่อนเริ่มทำงานภาคสนาม ผู้เขียนตั้งสมมติฐานไว้ว่าสิ่งที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของคนในตลาดน้อยคือการกลายเป็นย่านสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวและต่างชาติเข้ามาเดิน กิน ถ่ายรูปและเที่ยวในย่านจนถึงพื้นที่หน้าบ้าน กิจกรรมท่องเที่ยวเหล่านั้นคงรบกวนคนในย่านดังที่มิงานศึกษาวิพากษ์ถึงย่านสร้างสรรค์ผ่านแนวคิดการทำให้กลายเป็นย่าน “ผู้ดี” (Prakitnonthakan, 2022; Visetpricha, 2021, 2024) แต่เหมยกลับเล่าสิ่งที่ตรงกันข้ามออกไปจากสิ่งที่ผู้เขียนตั้งต้น เธออธิบายว่าเธอเคยชินกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในย่านเพราะตลาดน้อยเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวมานานกว่า 10 ปี ตั้งแต่ยุคที่เริ่มมีการเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้กลายเป็นโฮสเทลต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามา เกิดบริการนำเที่ยวด้วยจักรยานเพื่อชมวิถีชีวิตย่าน (Kongrut, 2014) กล่าวคือย่านได้ปรับเปลี่ยนไปเป็นย่านผู้ดีอย่างช้า ๆ ควบคู่ไปกับเหมยที่เติบโตขึ้นจนเธอไม่รู้รู้สึกถูกรบกวนเสียเท่าไร สิ่งที่ส่งผลต่อชีวิตในบ้านของเธอกลับเป็นเสียงจากเซียงกง หากเริ่มไล่เรียงจากเสียงรบกวนจากสเกลที่เล็กที่สุด คือ เสียงของสมาชิกในบ้าน นอกจากสมาชิกในบ้านของเหมยมีจำนวนมากญาติบางคนยังแวะเวียนเข้ามาเยี่ยมชัมเป็นประจำ เสียงพูดคุยจึงเกิดขึ้นระหว่างวันอยู่เสมอ มากไปกว่านั้น บ้านของเธอยังไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงที่อยู่อาศัย แต่ยังเป็นสถานที่ทำงานเช่นกัน หากดูตามแปลนบ้านในภาพ 1 จะเห็นได้ว่าชั้นหนึ่งของบ้านถูกใช้เป็นพื้นที่ทำงานหลักและเป็นห้องทำงาน

ภาพ 1 ผังบ้านของเหมย

ที่มา: ผู้เขียน

ครั้งแรกที่ผู้เขียนมาเยี่ยมบ้านของเหมย เห็นอะไหล่เหล็กวางกองเต็มพื้นที่ชั้น 1 เหลือไว้เพียงช่องทางเดินสำหรับคนเดินผ่าน เนื่องจากธุรกิจหลักของครอบครัวเหมยคือการขายอุปกรณ์สำหรับก่อสร้าง ดังนั้น อะไหล่และอุปกรณ์ที่กองอยู่บนพื้นจึงถูกขนย้ายเข้า-ออกอยู่เสมอ เหมยพูดถึงเสียงพูดคุยของโกวและเสียงแรงงานที่เธอมักได้ยินมาจากชั้นล่างหรือชั้น 2 ที่สามารถเข้ามารบกวนเธอได้ มากไปกว่านั้นโกวของเธอยังใช้เสียงพูดคุยเวลาทำงานที่ดังเสมือนตะโกนคุยกัน จึงทำให้เสียงที่ออกมารบกวนมากกว่าเสียงคุยทั่วไป ทั้งนี้ สาเหตุที่เหมยได้ยินเสียงของการพูดคุยและทำงานในเวลากลางวันมาจากการที่เหมยไม่ได้ทำงานประจำ เธอทำอาชีพรับจ้างเขียนบทภาพยนตร์แบบฟรีแลนซ์ทำให้ชีวิตประจำวันของเธออาศัยอยู่ในบ้านเป็นหลัก จะเห็นได้ว่าเสียงรบกวนทะลุผ่านเข้ามาสู่การรับรู้ของเหมยได้ตลอดเวลาที่เธออาศัยอยู่ในห้องส่วนตัว ทั้งที่บ้านและกำแพงห้องของเธอควรปกป้องเธอจากสิ่งรบกวนด้วยเส้นแบ่งพื้นที่ภายใน-ภายนอก แต่พื้นที่เส้นแบ่งหรือพื้นที่ตรงกลางนั้นไม่ได้ทำงานอย่างที่ควรเป็น ห้องของเหมยเดิมที่เป็นพื้นที่ทางเดินของบ้านแต่ถูกสร้างเป็นห้องเมื่อเธออายุ 16 ปี ในช่วงที่สมาชิกรุ่นหลานของบ้านเข้าช่วงวัยรุ่นและต้องการพื้นที่ส่วนตัว ชิมจึงปรับปรุงบ้านโดยการกั้นพื้นที่ห้องให้สมาชิกแต่ละคนพร้อมติดตั้ง

เครื่องปรับอากาศ การมีเครื่องปรับอากาศทำให้บรรยากาศของห้องแยกขาดจากพื้นที่ภายนอก แต่เสียงภายในบ้านกลับทะลุผ่านประตูไม้และผนังคอนกรีตมาสู่เหมย เสียงดังกล่าวยังสามารถทะลุผ่านได้ตลอดเวลา หากแต่เสียงรบกวนไม่ได้ทำงานพร้อมกันแต่สัมพันธ์กับกิจกรรมของย่านตลาดน้อย

สิ่งที่ทำให้กรณีของเหมยแตกต่างจากข้อค้นพบของ Petersen ที่สนใจเพียงความหนีตพรุณที่เกิดขึ้นกับสถาปัตยกรรมและผู้อยู่อาศัยคือ “เวลา” ซึ่งสัมพันธ์กับกิจวัตรประจำวันของเธอ นอกจากนี้เหมยทำงานเป็นนักเขียนบทที่ต้องทำงานด้วยโน้ตบุ๊คคอมพิวเตอร์ในห้องเป็นหลักแล้ว อีกหน้าที่หลักของเธอคือการเลี้ยงน้องสาว 3 คน ซึ่งยังอยู่ชั้นประถมศึกษาและอนุบาล กิจวัตรของเหมยในวันจันทร์ถึงศุกร์คือการออกไปส่งน้องสาว 3 คน ที่โรงเรียนหญิงล้วนในเมืองก่อนเวลาเข้าเรียน 08.00 น. และไปรับที่โรงเรียนตอนบ่าย 15.00 น. ส่วนช่วงสายจนถึงบ่ายเหมยใช้เวลาอยู่ในบ้านเป็นหลัก ด้วยชั่วโมงการใช้ชีวิตในบ้านที่ยาวนาน เธอจึงจำได้ว่าเสียงรบกวนใดเกิดขึ้นเวลาใด ได้แก่ เสียงการทำงานเหล็กจากชั้นล่างและนอกบ้านตั้งแต่ 08.00–17.00 น. กับเสียงสุนัขที่มีลักษณะตรงกันข้ามคือเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

การทำงานของเสียงรบกวนสัมพันธ์กับ “เวลา” เสียงไม่ได้ทำงานอย่างเท่าเทียมและไม่ได้เกิดขึ้นตลอดเวลา แต่มีจังหวะของการปรากฏออกมาที่แตกต่างกัน โดยเสียงที่เป็นปัญหากับเหมยที่สุดคือเสียงของสุนัข ซึ่งไม่สามารถคาดเดาเวลาที่พวกมันเหอนหรือเห่าได้เลย หากพิจารณาถึงสภาวะความหนีตพรุณในกรณีของเหมย บ้านของเหมยมีสถานะความปรุปรุในเชิงวัสดุ ที่ยอมให้เสียงผ่านเข้าบ้านและผ่านเข้าห้องนอนของเธอได้ ขณะตัวเธอเองถูกเสียงสุนัขที่คาดเดาไม่ได้รับกวน เธอเสมือนกับมันอยู่กับเธอตลอดเวลา เหมยและเสียงสุนัขจึงมีความสัมพันธ์ในสภาวะหนีตติดกับภูมิทัศน์เสียงของสุนัขที่มีทั้งบ้านและตัวเธอเป็นส่วนหนึ่ง

หากพิจารณาความสัมพันธ์ของสภาวะเวลา (temporality) กับเสียงรบกวนที่เหมยเผชิญ ตัวเหมยนั้นแปลกแยกออกมาจากสภาวะปกติของย่านที่ทำงานกับเวลาของคนในย่านอย่างลงตัว ย้อนไปถึงเหมยในช่วงที่เธอยังดำรงสถานะของการเป็นนักเรียนและนักศึกษา เธอออกไปจากพื้นที่บ้านและย่านในช่วงเวลาที่เป็น “บ้านกลายเป็นสถานที่ทำงาน” คือ 08.00–17.00 น. บ้านของเธอทำหน้าที่เป็นสถานที่ทำงานและก็ต้องประกอบกิจกรรมขนย้ายหรือซ่อมแซมอะไรสักอย่างในเวลาดังกล่าว เช่นเดียวกับตึกแถวเซียงกงหลังอื่น เธอจึงอยู่ในสภาวะเวลาที่ไม่ว่างรับกวน แต่เมื่อเธอเรียนจบและเปลี่ยนกิจวัตรประจำวัน จึงทำให้เธอต้องอยู่บ้านในเวลาที่บ้านของเธอไม่ใช่เพียงบ้าน แต่เป็นสถานที่ทำงาน การประกอบรวมของสภาวะ

เวลาที่สิ่งตัวจึงลึ้มเหลวและกลายเป็นการถูกรบกวนจากเสียงของการทำงานแทนสิ่งที่เกิดขึ้นกับเหมยยังซับซ้อนขึ้นไปกว่าแค่เวลาอยู่บ้าน เมื่อ พ.ศ.2566 เหมยได้เดินทางไปศึกษาต่อที่เมืองโคโลญจน์ เธอกลับมาอาศัยที่บ้านในช่วงเวลาปิดภาคเรียนประมาณหนึ่งเดือน เท่ากับว่าตั้งแต่ปีนั้น เหมยใช้เวลาอยู่ต่างเมืองมากกว่าอยู่ในตลาดน้อย เธอบอกว่าการใช้ชีวิตในบ้านของเธอไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เสียงในบ้านและนอกบ้านกลับน่ารำคาญมากขึ้น แตกต่างจากเมืองโคโลญจน์ที่เงียบสงบ เธอไม่เคยได้ยินเสียงถนนจากในห้องของเธอ กลายเป็นว่าการไปอาศัยอยู่ในอีกสถานที่ที่โครงสร้างพื้นฐานสามารถมอบความสงบในการพักผ่อน ปัจจุบันนี้ทำให้ตัวตนของเธอปรุปรุนต่อเสียงรบกวนมากกว่าเดิมจากที่เธอคุ้นชินกับมันในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งนี้ สภาวะหนี้พรุณที่เกิดขึ้นกับเธอไม่ใช่ความสัมพันธ์ของเสียงรบกวนของบ้านกับตัวเธอ แต่พัวพันกับความเป็นย่านแบบดั้งเดิม

ความหนี้พรุณจากภูมิทัศน์เสียงของย่านตลาดน้อย

เสียงการทำงานหลักในบ้านและเสียงสุนัขสัมพันธ์กับความเป็นย่านตลาดน้อย และช่วยให้ผู้เขียนเข้าใจความเป็นย่านได้มากขึ้น หากลองไล่เรียงในแต่ละเสียงตลาดน้อยเป็นย่านมรดกทางวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในกรุงเทพฯ แม้ปัจจุบันโรงงานหลักจะลดลงไปเยอะตามคำบอกเล่าของซิ้ม แต่บ้านของเธอรวมถึงตึกแถวโดยรอบยังประกอบกิจการดังกล่าวอยู่

เมื่อพิจารณาตามภาพ 2 จะเห็นได้ว่ารอบบ้านของเหมย ห่างเพียงฝั่งตรงข้ามของซอย มีร้านอะไหล่เหล็กและร้านซ่อมจักรยานยนต์ตั้งอยู่รวมกันเป็น 3 ร้าน หากนับรวมกับบ้านของเธอ ธุรกิจเกี่ยวกับอะไหล่เหล็กและอะไหล่ยนต์ที่รายรอบที่อยู่อาศัยของเหมยมีถึง 4 ร้าน เสียงตอกเหล็กดัง “โป๊ก โป๊ก” เสียงซ่อมอะไหล่เหล็กด้วยเครื่องมือ เสียงตะโกนพูดคุยของแรงงานในร้านอะไหล่เก่า เสียงเหล่านี้พร้อมกับภาพของกองอะไหล่เหล็กที่วางเรียงรายอาจดึงดูดนักท่องเที่ยว (Yottha, 2013) แต่กลับทำให้ชีวิตในช่วงกลางวันของเหมยที่ควรจะได้ทำงานอยู่ในห้องด้วยความเงียบสงบไม่เกิดขึ้น และต้องทนฟังเสียงเหล่านี้จนถึงเวลา 17.00 น. แทน

เสียงรบกวนเสียงสุดท้ายมาจากสุนัขของเพื่อนบ้านเธอ เหมยเล่าว่ารอบบ้านของเธอเป็นแหล่งของผู้เลี้ยงสุนัข บ้านที่อยู่ติดกันเลี้ยงสุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์สองตัว ส่วนบ้านด้านหลังเป็นฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัขบีเกิ้ล เสียงนี้เป็นปัญหากับเหมยจากความถี่ของการเห่าที่บางครั้งเธอไม่สามารถคาดเดาได้ว่าพวกมันจะเห่าเมื่อไร เนื่องจากตลาดน้อยเป็นย่านที่มีรถยนต์ จักรยานยนต์ คนแปลกหน้าและกิจกรรมมากมายเกิดขึ้น จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกที่สุนัขเหล่านี้สามารถเห่าหอนขึ้นมาเมื่อเกิดการปะทะสังสรรค์ทางผัสสะ เช่น การรับรู้ถึงการเข้ามาของสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เสียงสุนัขจึงแตกต่างจากเสียงทำงานของแรงงานเชิงกึ่งที่สัมพันธ์กับเวลาทำงานและเวลาเรียนอย่างเป็นกิจวัตร หากพูดถึงปัญหาของการมีเพื่อนบ้านเลี้ยงสุนัขก็ดูเหมือนกับเป็นปัญหาทั่วไปในสังคมสมัยใหม่ที่ผู้คนนิยมเลี้ยงสัตว์ แต่สถาปัตยกรรมตึกแถวแตกต่างจากบ้านเดี่ยวที่มีระยะห่างระหว่างตัวบ้าน และแตกต่างจากหมู่บ้านจัดสรรที่มีกำแพงและระยะห่างคอยกั้นระดับการไหลเวียนของเสียงรบกวน ตึกแถวคืออาคารที่มีผนังติดกัน เสียงที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านหนึ่งสามารถทะลุผ่านมาสู่อีกฝั่งหนึ่งของกำแพงได้ง่ายไม่ต่างจากเสียงของสมาชิกในบ้าน หากรวมเสียงของจักรยานยนต์ เสียงเชิงกึ่งและเสียงจากสุนัขของเพื่อนบ้านตามภาพที่ 2 เหมยอยู่อาศัยโดยถูกห้อมล้อมด้วยบรรยากาศการอยู่อาศัยที่มีเสียงรบกวนของย่านเป็นพื้นหลัง และเสียงเหล่านี้สามารถทะลุผ่านเส้นแบ่งพื้นที่บ้าน-ย่าน เข้ามาหนีดติดอยู่กับตัวเธอได้ในระดับชีวิตประจำวัน

สรุป: ตลาดน้อยที่รู้สึกได้ผ่านชาติพันธุ์วรรณนาเสียงรบกวน

งานศึกษาทางชาติพันธุ์วรรณนาได้สะท้อนประสบการณ์เสียงของเหมย ผู้เขียนเสนอว่าเสียงรบกวนที่เหมยได้ยินไม่ใช่เพียงปัญหาส่วนตัว แต่สัมพันธ์กับความเปราะบางที่ไหลเวียนผ่านเส้นแบ่งเชิงพื้นที่ที่หนืดพูน เพื่อการนั้น งานนี้จึงสร้างข้อถกเถียงต่อภูมิทัศน์เสียงรบกวนของเมือง ซึ่งมักให้ความสำคัญกับเสียงที่สะท้อนโครงสร้างพื้นฐานของเมืองสมัยใหม่เป็นหลัก แม้ความเป็นเมืองที่การจราจรคับคั่งและเสียงก่อสร้างอาจเป็นสิ่งที่ถูกรับรู้โดยทั่วไป แต่เสียงรบกวนในเมืองไม่ได้เกิดขึ้นบนพื้นที่ของความเป็นเมืองสมัยใหม่และโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น บทความนี้ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลาย (heterogeneity) ของการอยู่อาศัยในเมืองผ่านกรณีตลาดน้อยในฐานะย่านมรดกทางวัฒนธรรม ปัจจุบันกำลังถูกพัฒนาด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ความเป็นย่านแบบตลาดน้อยเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจรายย่อยของกรุงเทพฯ แต่ความเป็นย่านดังกล่าวกลับสวนทางกับการพัฒนาเมืองในปัจจุบันที่ต้องการลดเสียงรบกวน

เมื่อย้อนกลับไปทำงานศึกษาด้านความหนืดพูนในสถาปัตยกรรมโดย Petersen (2021b) และความหนืดพูนเชิงภววิทยาโดย Tuana (2008) ที่ผู้เขียนได้นำมาใช้สร้างกรอบแนวคิดเรื่องความหนืดพูนของภูมิทัศน์เสียงรบกวน กรณีนี้ทำให้เห็นว่าความหนืดพูนไม่เพียงเกิดในระดับวัสดุ-ผนัง แต่ยังเกิดในระดับเวลาและกิจวัตรซึ่งสัมพันธ์ข้ามสเกลร่างกาย-บ้าน-ย่าน-ตัวเหมย การทำงานทั้งเชิงสภาวะเวลาและพื้นที่ได้ทำให้สภาวะในการอยู่อาศัยในเมืองของเหมยถูกรบกวน จากความเชื่อมโยงของสเกลข้างต้น ผู้เขียนจึงเสนอภูมิทัศน์เสียงรบกวนของการอยู่อาศัยในเมืองว่าเป็นปัญหาสาธารณะ งานศึกษาเรื่องเสียงรบกวนต้องถูกศึกษาด้วยแนวคิดเชิงสังคมที่เข้าใจสภาวะความสัมพันธ์พหุนัย กรณีนี้นักสังคมศาสตร์และสิ่งที่สามารถรู้สึกได้ (sentience) ทำให้เห็นว่าเสียงรบกวนได้ส่งผลกระทบการอยู่ในบ้านและย่านที่ไม่เสริมสร้างสภาวะเป็นปัญหาทั้งกับร่างกายของปัจเจกบุคคล ครอบครัวและสังคม (Paiva, 2024)

ความสัมพันธ์ของเหมยภายในบ้านที่มีสมาชิกมากกว่า 10 คน อาจไม่ลงรอยกันเมื่อเสียงของสมาชิกในบ้านรบกวนเธอถึงห้องนอน ขณะที่บรรยากาศรอบย่านของเธอมียังเสียงจรัญยานยนต์ สุนัขและเสียงการทำงานซ่อมหรือขนย้ายเหล็กสภาพแวดล้อมเช่นนี้อาจทำให้ผู้อยู่อาศัยเช่นเหมยต้องการย้ายออกจากบ้านในตลาดน้อยสักวันหนึ่ง และกลายเป็นว่าหากเธอต้องออกจากย่านบ้านเกิดไปด้วยสาเหตุจากความเป็นย่านดั้งเดิมนี้ กลับไม่ต่างจากกระบวนการขับไล่ด้วยการเกิดขึ้นของร้านค้าแฟและกิจกรรมสร้างสรรค์ในย่าน เพราะกรณีเสียงรบกวนในเมืองยังสามารถนำไปสู่การไล่ที่ โดยใช้สาเหตุของการเป็นต้นกำเนิดเสียงมาสนับสนุน (Moretti, 2023) กล่าวได้ว่า ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างการแทนที่ย่านให้เป็นย่านผู้ดีกับความเป็นย่านแบบเดิม ที่ต่างส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัยในเมือง และทั้งสองประเด็นควรได้รับความสนใจทั้งในการศึกษาและการพิจารณาเชิงนโยบายต่อไป

References

- Amir, S., Sadoway, D., & Dommaraju, P. (2023). Taming the noise: Soundscape and livability in a technocratic city-state. *East Asian Science, Technology and Society: An international journal*, 17(1), 88–104. <https://doi.org/10.1080/18752160.2021.1936749>
- Changboonchoo, S. (2019). Kanomtao kub pitikam sen wai nai chumchon talad noi, krung thep maha nakhon lae chumchon bang niaw, jangwad phuket (in Thai). [Tortoise cake offering rituals in Talad Noi, Bangkok and Bangneaw, Phuket] *Journal of Thai Studies*, 15(2), 84–111. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/TSDJ/article/view/264078>
- Chimpalee, S., Haocharoen, K. (2022). Attalak tang wattanatamkong chumchon Talad Noi Krung Thep Maha Nakhon (in Thai). [Cultural Identity of Talat Noi Community, Bangkok]. *Journal of The Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang*, 35(2), 72–89. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/archkmitl/article/view/258660>
- Editorial staff of Silpawattanatham. (2024, September 13). “Siangkong/Chiangkong–Laeng kai kong kao” Kum jean ti Thai yuem chai jon kwam mhai klai chak kao derm? (in Thai). [“Siangkong/Chiangkong–Antiques neighbourhood” Chinese words that are adopted by Thais then it changed their original meaning]. Retrieved April 21, 2025 from https://www.silpa-mag.com/culture/article_43124
- Groth, S. K., & Mansell, J. G. (2021). Introduction: Negotiating noise across places, spaces and disciplines. In S. K. Groth & J. G. Mansell (Eds.), *Negotiating noise: Across places, spaces and disciplines* (pp. 15–34). Lund: The Sound Environment Centre.
- Guastavino, C. (2006). The ideal urban soundscape: Investigating the sound quality of French cities. *Acta Acustica united with Acustica*, 92(6), 945–951.

- Iamsongkram, Y. (2019). *Krongkan talad sangsan nai puenti chumchon Talad Noi* (in Thai). [Talad Noi: Creative Market] (Bachelor's thesis). Bangkok: Sripatum University.
- Kongrut, A. (2014, August 5). The urban development of culture. *Bangkok Post*. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-life-style/424804/the-urban-development-of-cultur>
- Lee, P. J., & Jeong, J. H. (2021). Attitudes towards outdoor and neighbour noise during the COVID-19 lockdown: A case study in London. *Sustainable cities and society*, 67, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.102768>
- Liu, F., & Kang, J. (2016). A grounded theory approach to the subjective understanding of urban soundscape in Sheffield. *Cities*, 50, 28–39. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.08.002>
- Moretti, C. (2023). Sensing the city: Multisensory participant observation and urban ethnography. In P. Vannini (Ed.), *The routledge international handbook of sensory ethnography* (pp. 108–119). London: Routledge.
- Paiva, D. (2024). *Affective urbanism*. Lisbon: Springer.
- Petersen, S. L. (2021a). Noise is matter not in place. In S. K. Groth & J. G. Mansell (Eds.), *Negotiating noise: Across places, spaces and disciplines* (pp. 137–141). Lund: The Sound Environment Centre.
- Petersen, S. L. (2021b). The viscous porosity of walls and people. In M. Stender, C. Bech–Danielson, & A. L. Hagen (Eds.), *Architectural anthropology: Exploring lived space* (pp. 54–66). New York: Routledge.
- Pollution Control Department. (2024, October 7). *Pingob 67 prachachon rongrian mollapis kwa 1,000 rueng pueng por jai kan kae panha kwa roila 90* (in Thai). [The budget year 2024 shows citizen reported about pollution more than 1000 documents, 90 percent of total reports are happy with the response]. Retrieved April 21, 2025 from https://www.pcd.go.th/pcd_news/33140/
- Prakitnonthakan, C. (2022). *Satapat-satapana: Kan (mueng) design puenti lae kwam nai satapattayakam* (in Thai). [Architecture–contruction: Politics of space design and sign of architecture] Bangkok: Matichon.

- Roe, J., & McCay, L. (2021). *Restorative Cities: Urban design for mental health and wellbeing*. London: Bloomsbury Publishing.
- Schalkx, C. (2022a, October 16). Thai creatives breathe new life into Bangkok's oldest neighborhoods. *The New YorkTimes*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2022/11/04/t-magazine/wanderlust-bangkok-charoen-krung-road.html>
- Schalkx, C. (2022b, November 4). *A culinary guide to Bangkok*. Retrieved May 3, 2025, from <https://www.nationalgeographic.com/travel/article/culinary-guide-bangkok>
- Strategy and Evaluation Department, Bangkok Metropolitan Administration. (2023). *Paen pattana Krung Thep Maha Nakhon raya 20 pi chabab ti 3 (B.E. 2566-2570)* (in Thai). [Bacngkok 20-year development plan phase 3 (2023-2028)]. Bangkok: Strategy and Evaluation Department, Bangkok Metropolitan Administration.
- Tantivess, N., & Edelman, D. J. (2023). The urban spatial pattern of the pseudo-colonial city in Southeast Asia: A case study of the Eastern area of Bangkok, Thailand, during the Thai-imperialism period (1855-1932). *Journal of Urban History*, 49(2), 243-270. <https://doi.org/10.1177/00961442211012984>
- Tiamchaiboontawee, N., & Thongsukplang Hansasooksin, S. (2012). Siangkong: Pattanakarn kong roopbaeb arkarn lae puentee chai soi tee prae tam toorakij alai rodyont kao (in Thai). [Siangkong: The evolution of building forms and floor plans shaped by used auto-parts business]. *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*, 26, 95-112. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA-Arch/article/view/48648>
- Tuana, N. (2008). Viscous porosity: witnessing Katrina. In S. H. Alaimo, Susan H. (Eds.), *Material feminisms* (pp. 203-228). Bloomington: Indiana University Press.
- Tulier, M. E., Reid, C., Mujahid, M. S., & Allen, A. M. (2019). "Clear action requires clear thinking": A systematic review of gentrification and health research in the United States. *Health & place*, 59, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2019.102173>

- Visetpricha, B. (2021). *Environmental gentrification and eco-authoritarianism: Restoring canals under the Military-led government in Thailand*. Retrieved May 4, 2025, from <https://kyotoreview.org/issue-30/environmental-gentrification-and-eco-authoritarianism-restoring-canals-under-the-military-led-government-in-thailand/>
- Visetpricha, B. (2024). Voices of low-income tenants: Uncovering unheard narratives in housing. *Journal of Social Sciences Naresuan University*, 20(2), 1–23. <https://doi.org/10.69650/jssnu.2024.270990>
- WHO. (2010, December 1). *Noise*. Retrieved April 4, 2025, from <https://www.who.int/europe/news-room/fact-sheets/item/noise>
- Wittaya SPS. (2023, 20 August). “*Talakkia kiatiktor dern teaw Talad Noi*” *Samphanthawong perd miti yan sangsan pa ladlo attalak chumchon chin* (in Thai). [“Talakkia kiatiktor walking tour in Talad Noi” Samphanthawong district launches creative neighbourhood by the walking tour through the identity of Chinese community]. Retrieved May 20, 2025, from <https://pr-bangkok.com/?p=168801>
- Wolfrum, S. (2018). Porous city—From metaphor to urban agenda. In S. Wolfrum, H. Stengel, F. Kurbasik, N. Kling, S. Dona, I. Mumm, C. Zöhrer (Eds.), *Porous city: From metaphor to urban agenda* (pp. 9–16). Berlin, Boston: Birkhäuser.
- Yottha, L. (2013, September 11). *Kulisiangkong pu tor lom hai jai Talad Noi* (in Thai). [Kulisiangkong who extend Talad Noi’s breathe]. Retrieved May 4, 2025, from <https://www.sarakadee.com/2014/09/11/siangkong/>